

Akutkirurgi

Akuta kirurgiska åkommor samt principer för hänvisning, remittering och fördelning av patienter mellan kirurgkliniken och primärvården.

Övergripande målsättning är att alla patienter som inte behöver specialistnivåns resurser ska handläggas i primärvården.

De patienter som dagtid ska handläggas av primärvården enligt denna överenskommelse ska också i görligaste mån handläggas av primärvården på jourtid alternativt hänvisas till primärvården dagtid.

Gällande barn se riktlinjer för fördelning av akuta patienter mellan primärvård och barnsjukvård (se Faktadokument) med bl.a. gällande åldersgräns.

Vårdnivå och remiss

Tillstånd som primärt handläggs av kirurgkliniken

- Större traumafall av typ trafikolycka, misshandel, fallolycka med misstanke på skada på hjärna, thorax, buk eller perifer cirkulation.
- Bukskador kan vara svårbedömda. Initialt kan även patienter med allvarliga skador ha lindriga symtom. Således ska patienter med misstänkta bukskador på vida indikationer bedömas av kirurg.
- Akut försämring av tillstånd som utreds och behandlas på kirurgkliniken.
- Misstänkt komplikation/infektion till operation som utförts senaste månaden.
- Symtom relaterade till malignitet som handläggs via kirurgkliniken.
- Akut svår smärta i manliga genitalia.
- Akut cirkulationssvikt i extremitet, det vill säga svår smärta förenat med kyla och blekhet.
- Commotio cerebri. Symtom på commotio är avsvimning, amnesi, minneslucka, illamående och kräkning. Se Handläggning vid skalltrauma under relaterad information.
- Pneumothoraxmisstanke med andningspåverkan med eller utan bröstsmärta handläggs på sjukhusen enligt lokal rutin av kirurg-, medicin-, alternativt narkosläkare.
- Misstanke om inklämt bråck.
- Polisärenden - sjukvårdens medverkan enligt särskilt Faktadokument.

Tillstånd som primärt handläggs av primärvården

- Okomplicerad urinstämning.
- Lätt skada efter våld mot kroppsdel.
- Buksmärta av måttlig grad där inga övriga allvarliga symtom föreligger.
- Nageltrång, paronyki.
- Okomplicerad ändtarmssjukdom.
- Migrerande tromboflebit nedom knäled. Ovan knäled lokalt till kirurg- eller medicinkliniken.
- Polisärenden - sjukvårdens medverkan enligt särskilt Faktadokument.

Sårskador

Primärvården handlägger

- Ytliga sårskador.
- Alla åldrar kan bedömas i primärvården. Svårhanterbar situation med rädsla och oro hos patient eller omfattande skador kan vara skäl till remiss från primärvård till kirurgkliniken.

Kirurgkliniken handlägger

- Större och djupare sår och/eller gravt nedsmutsade sår.
- Skador i thorax eller buk, extremiteter där djupare skador kan misstänkas, till exempel knivtrauma.

Öronkliniken handlägger

Skador i näsvingeregionen, på läpparna särskilt i övergången läpprott till hud, på ytterörnen, djupare skador i nervus facialis utbredningsområde eller vid misstanke om underliggande ansiktsfraktur alternativt skada på spottkörtels utförsgångar bör sutureras av öronläkare.

Ögonkliniken handlägger

Sårskador omfattande ögonlockskanter eller tårkanaler.

Brännskador

- **Primärvården** handlägger epidermala och ytligt dermala skador, där åtgärden i första hand är omläggning och infektionskontroll.
- **Kirurgkliniken** bedömer djupt dermala skador och fullhudskador, men även ytligare skador som drabbat händer, leder, ansikte, hals och perineum samt vid cirkumferenta skador.

Buksmärta

Primärvården handlägger

- Buksmärtor utan komplikationer där allmäntillståndet är opåverkat, patienten afebril, durationen inte förefaller akut och palpationsomheten

beskedlig. Vid remiss till kirurgkliniken ta Hb, CRP, eventuell graviditetstest, urinsticka och mät patientens temperatur.

- Misstänkt okomplicerad njurstens- och gallstenssmärta.

Kirurgkliniken handlägger

- Akuta buksmärtor med svår smärta och/eller allmänpåverkan.
- Akut gastrointestinal blödning med eller utan chocktillstånd.
- Patient med misstänkt njursten som inte svarar på smärtlindring, misstänkt avstängd pyelit.
- Misstänkta gallbesvär med smärta som inte svarar på smärtlindring eller recidiv av kända gallbesvär. Gallbesvär med komplikationer som feber och/eller ikterus.

Barnkliniken handlägger

Barn till och med 3 år med buksmärtor.

Anala besvär

- **Primärvården** bedömer anala symtom med smärta, klåda och blödning hos allmänt opåverkad patient.
- **Kirurgkliniken** tar hand om smärtsamma misstänkta perianalhematom, inklämda/trombotiserade hemorrojder och perianala abscesser samt större blödningar per rectum.

Urologiska besvär

Primärvården handlägger

- Urinstämma när vårdcentral/jourcentral är öppen.
- Makroskopisk hematuri handläggs i första hand av primärvård, se särskilt Faktadokument Hematuri.

Kirurgkliniken handlägger

Makroskopisk hematuri endast om så kraftig blödning att risk för urinstämma inte kan hanteras i primärvården.

Mer information

Se Faktadokument Fördelning av patienter som söker akut sjukvård.

Se Jourverksamhet - riktlinjer för primärvården under relaterad information.